



RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

CONSEIL D'ÉTAT
section de législation

advies 67.906/1/V
van 16 september 2020

avis 67.906/1/V
du 16 septembre 2020

over

sur

een ontwerp van besluit van de
Brusselse Hoofdstedelijke
Regering 'betreffende steun
aan hotels en aparthotels in het
kader van de gezondheids crisis
Covid-19'

un projet d'arrêté du
Gouvernement de la Région de
Bruxelles-Capitale 'relatif à
une aide aux hôtels et
appart-hôtels dans le cadre de
la crise sanitaire du Covid-19'

Op 30 juli 2020 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Minister-president van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met territoriale ontwikkeling, en stadsvernieuwing, toerisme, de promotie van het imago van Brussel en biculturele zaken van gewestelijk belang, verzocht binnen een termijn van dertig dagen, van rechtswege verlengd tot 15 september 2020,^(*) en nogmaals verlengd tot 16 september 2020, een advies te verstrekken over een ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering ‘betreffende steun aan hotels en aparthotels in het kader van de gezondheids crisis Covid-19’.

Het ontwerp is door de eerste vakantiekamer onderzocht op 3 september 2020. De kamer was samengesteld uit Wilfried VAN VAERENBERGH, staatsraad, voorzitter, Wouter PAS en Koen MUYLLE, staatsraden, Bruno PEETERS, assessor, en Greet VERBERCKMOES, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Rein THIELEMANS, eerste auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Wilfried VAN VAERENBERGH, staatsraad.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 16 september 2020.

*

Le 30 juillet 2020, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé du Développement territorial et de la Rénovation urbaine, du Tourisme, de la Promotion de l'Image de Bruxelles et du Biculturel d'intérêt régional, à communiquer un avis, dans un délai de trente jours, prorogé de plein droit jusqu'au 15 septembre 2020 (**), et encore prorogé jusqu'au 16 septembre 2020, sur un projet d'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale ‘relatif à une aide aux hôtels et appart-hôtels dans le cadre de la crise sanitaire du Covid19’.

Le projet a été examiné par la première chambre des vacations le 3 septembre 2020. La chambre était composée de Wilfried VAN VAERENBERGH, conseiller d'État, président, Wouter PAS et Koen MUYLLE, conseillers d'État, Bruno PEETERS, assesseur, et Greet VERBERCKMOES, greffier.

Le rapport a été présenté par Rein THIELEMANS, premier auditeur.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Wilfried VAN VAERENBERGH, conseiller d'État.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 16 septembre 2020.

*

(*) Deze verlenging vloeit voort uit artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, *in fine*, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, waarin wordt bepaald dat deze termijn van rechtswege verlengd wordt met vijftien dagen wanneer hij begint te lopen tussen 15 juli en 31 juli of wanneer hij verstrijkt tussen 15 juli en 15 augustus.

(**) Ce délai résulte de l'article 84, § 1^{er}, alinéa 1^{er}, 2°, *in fine*, des lois ‘sur le Conseil d'État’, coordonnées le 12 janvier 1973 qui précise que ce délai est prolongé de plein droit de quinze jours lorsqu'il prend cours du 15 juillet au 31 juillet ou lorsqu'il expire entre le 15 juillet et le 15 août.

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING EN RECHTSGROND VAN HET ONTWERP

2. Het om advies voorgelegde ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering regelt het toekennen van steun aan hotels en aparthotels die op 7 juli 2020 beschikken over een actief registratienummer als bedoeld in de ordonnantie van 8 mei 2014 ‘betreffende het toeristische logies’ en over geldige stedenbouwkundige en brandveiligheidsattesten voor de hotels en aparthotels waarvoor de steun wordt aangevraagd.

De steun wordt verleend op grond van artikel 28 van de ordonnantie van 3 mei 2018 ‘betreffende de steun voor de economische ontwikkeling van ondernemingen’, dat bepaalt dat de Regering steun kan verlenen aan ondernemingen waarvan de economische activiteit is getroffen door een natuurramp of een buitengewone gebeurtenis, voor het herstel van de materiële schade, het inkomensverlies en de vaste uitbatingskosten. Het ontwerp bepaalt dat de gezondheidscrisis Covid-19 wordt erkend als een buitengewone gebeurtenis in de zin van dat artikel. De steun wordt verleend onder de voorwaarden bepaald in de Tijdelijke kaderregeling inzake staatssteun van de Europese Commissie¹.

Het ontwerp bepaalt de steunvoorwaarden, de vorm en de omvang van de steun en de procedure voor de behandeling van de aanvraagdossiers en de vereffening van de steun.

3.1. Het ontwerp beoogt rechtsgrond te vinden in de artikelen 28, 30 en 49 van de ordonnantie van 3 mei 2018. Daarnaast wordt ook een beroep gedaan op de algemene uitvoeringsbevoegdheid van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering.²

3.2. Wat de verwijzing naar de bepalingen van de ordonnantie van 3 mei 2018 betreft, dient vooreerst te worden gewezen op hetgeen de Raad van State, afdeling Wetgeving, daarover heeft opgemerkt in advies 67.183/1 van 6 april 2020 over het ontwerp dat geleid heeft tot het bijzondere machtenbesluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering nr. 2020/013 van 7 april 2020 ‘betreffende de steun tot vergoeding van de ondernemingen getroffen door de dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken’:

“4.2. Wat de inpasbaarheid van de ontworpen regeling in de ordonnantie van 3 mei 2018 betreft, kan op het volgende worden gewezen.

4.2.1. Uit het geheel van de ordonnantie van 3 mei 2018 dient te worden afgeleid dat die ordonnantie is geconcipieerd als een kaderregeling die door de Regering nader

¹ Mededeling van de Commissie. Tijdelijke kaderregeling inzake staatssteun ter ondersteuning van de economie vanwege de huidige COVID-19-uitbraak (2020/C 91 I/01).

² Artikel 20 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’, *juncto* artikel 8, eerste lid, van de bijzondere wet van 12 januari 1989 ‘met betrekking tot de Brusselse Instellingen’.

moet worden ingevuld, en dat de regelingen inzake steun voor de economische ontwikkeling van ondernemingen die op grond daarvan worden tot stand gebracht een algemene strekking hebben die op een onbepaald aantal gevallen van toepassing zijn.³ Door thans voor één situatie, met name de verplichte sluiting van bepaalde ondernemingen gedurende een bepaalde periode ten gevolge van de coronacrisis, in een specifieke regeling te voorzien op grond van artikel 28 van de ordonnantie, kan worden betwijfeld of het voorliggende besluit kan worden ingepast in de wijze waarop de ordonnantiegever de maatregelen inzake steunverlening voor economische ontwikkeling heeft geconcipieerd. Het lijkt er immers veeleer op dat de Regering bij de uitvoering van artikel 28 van de ordonnantie, zoals tot heden overigens ook het geval was bij de uitvoering van de andere steunmaatregelen waarin de ordonnantie voorziet, in een algemene regeling dient te voorzien, door onder meer, ter uitvoering van het tweede lid van artikel 28, in een algemene omschrijving van ‘natuurramp’ en ‘buitengewone gebeurtenis’ te voorzien en een regeling te treffen die geldt voor alle gevallen waarin dergelijke situaties zich kunnen voordoen.

4.2.2. De ordonnantie van 3 mei 2018 bepaalt voor elk van de daarin bepaalde steunmaatregelen of de betrokken maatregel zich richt tot ondernemingen, micro-ondernemingen, kleine ondernemingen, middelgrote ondernemingen of grote ondernemingen, zoals die begrippen worden gedefinieerd in artikel 2 van de ordonnantie. De steun bedoeld in artikel 28 van de ordonnantie, heeft uitdrukkelijk betrekking op ‘ondernemingen’, in de ruimste zin van de ordonnantie, getroffen door een natuurramp of een buitengewone gebeurtenis. De ordonnantie bevat geen specifieke machtiging om het toepassingsgebied van de steunverlening bedoeld in artikel 28 te beperken of uit te breiden. Wel bevat artikel 30, § 1, vierde lid, van de ordonnantie een algemene machtiging aan de Regering om ‘de uitgesloten sectoren [te bepalen] rekening houdend met de Europese regelgeving, de bevoegdheidsverdelende regels en haar economisch beleid’. Vraag is of de beperking van het toepassingsgebied van de ontworpen regeling, zoals die voortvloeit uit de artikelen 3 en 4 van het ontwerp, daarmee in overeenstemming is. In elk geval moet worden vastgesteld dat in het ontwerp wordt uitgegaan van een positieve omschrijving van het toepassingsgebied, en niet van een negatieve omschrijving zoals in voornoemde bepaling van de ordonnantie wordt beoogd.

4.2.3. Benevens de twee uitsluitingsgronden bepaald in artikel 5 van het ontwerp, die verband houden met het specifieke toepassingsgebied van de regeling, bevat het ontwerp geen (verwijzing naar) andere uitsluitingsgronden of voorwaarden betreffende de toekenning van de premie. In dat verband komt het de Raad van State, afdeling Wetgeving, nuttig voor om eraan te herinneren dat de algemene voorwaarden en uitsluitingsgronden die bepaald zijn in de ordonnantie onverminderd van toepassing blijven op de steunverlening waarin het ontwerp voorziet. Dit impliceert dat de voorwaarden bepaald in de artikelen 33, 34, 36 en 40 van de ordonnantie van toepassing zijn. Zo bepaalt artikel 36 als voorwaarde voor de steun bedoeld in artikel 28 van de ordonnantie dat ‘de begunstigde tijdens een periode van drie jaar, ingaand vanaf de datum van de toekenning van de steun, een vestigingseenheid en de economische activiteit op het grondgebied van het Gewest behoudt’. Benevens de hiervoor genoemde voorwaarden, zijn ook de uitsluitingsgevallen bepaald in artikel 41 van de ordonnantie van toepassing. De vraag rijst of de steller van het ontwerp zich bij het vaststellen van de ontworpen regeling voldoende rekenschap heeft gegeven van de toepassing van alle voornoemde voorwaarden en uitsluitingsgronden.

³ Voetnoot 1 van het geciteerde advies: Dat laatste blijkt ook uit de uitvoeringsbesluiten die tot heden op grond van de ordonnantie zijn uitgevaardigd.

4.3. Gelet op hetgeen hiervoor is opgemerkt, dient de steller van het ontwerp na te gaan of de ontworpen regeling wel degelijk op grond van de ordonnantie van 3 mei 2018 kan worden aangenomen, rekening houdend met het opzet van de ordonnantie, de strekking en het doel van de thans ontworpen maatregel, het beoogde toepassingsgebied ervan, en de voorwaarden en uitsluitingsgronden die rechtstreeks uit de ordonnantie voortvloeien.

In voorkomend geval zal voor het vaststellen van de beoogde regeling door de Regering een beroep kunnen worden gedaan op de mogelijkheden geboden door artikel 2, § 1, van de ordonnantie van 19 maart 2020 ‘om bijzondere machten toe te kennen aan de Brusselse Hoofdstedelijke Regering in het kader van de gezondheids crisis Covid-19’. Op grond daarvan kan bij het uitwerken van de regeling hetzij uitdrukkelijk in afwijkingen worden voorzien op sommige bepalingen van de ordonnantie van 3 mei 2018, hetzij in een volledig autonome regeling worden voorzien buiten het kader van laatstgenoemde ordonnantie.

Een besluit genomen op grond van artikel 2, § 1, van de ordonnantie van 19 maart 2020 dient, overeenkomstig artikel 4 van die ordonnantie, bij ordonnantie te worden bevestigd binnen een termijn van zes maanden die ingaat aan het einde van de periode van de bijzondere machten die door de ordonnantie worden georganiseerd. Indien het besluit niet binnen de in het vorige lid bedoelde termijn wordt bevestigd, wordt het verondersteld nooit effecten te hebben gesorteerd. Het besluit dient ook aan de Voorzitter en aan de griffier van het Parlement te worden meegedeeld vóór de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad.

4.4. De verwijzing naar de algemene uitvoeringsbevoegdheid waarover de Regering beschikt op grond van artikel 20 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’ *juncto* artikel 8, eerste lid, van de bijzondere wet van 12 januari 1989 ‘met betrekking tot de Brusselse instellingen’, in het eerste en het tweede lid van de aanhef van het te nemen besluit, is te dezen niet relevant, aangezien niet wordt ingezien welke bepaling van het ontwerp met toepassing daarvan zou worden aangenomen.

4.5. De hierna volgende opmerkingen dienen in het licht van het voorgaande met een voorbehoud nopens de ingeroepen rechtsgrond te worden gelezen.”

Ingevolge dat advies werd afgestapt van het voornemen om het ontworpen besluit mede op grond van de ordonnantie van 3 mei 2018 te nemen en werd de regeling uitsluitend tot stand gebracht op grond van artikel 2, § 1, van de ordonnantie van 19 maart 2020 ‘om bijzondere machten toe te kennen aan de Brusselse Hoofdstedelijke Regering in het kader van de gezondheids crisis Covid-19’.

3.3. Gevraagd naar de inpasbaarheid van de thans voorliggende regeling in artikel 28 van de ordonnantie van 3 mei 2018, antwoordde de gemachtigde het volgende:

“Het ontwerpbesluit vindt geen rechtsgrond in de ordonnantie van 19 maart 2020 en heeft ook geen verband met die ordonnantie. De bijzondere machten werden niet verlengd en kunnen dus niet meer aangewend worden.

Het was inderdaad oorspronkelijk de bedoeling om het bijzondere machtenbesluit nr. 2020/013 deels te gronden in de ordonnantie van 3 mei 2018 en deels in de ordonnantie van 19 maart 2020. Volgend op de kritische bemerkingen van de Raad van State werd op dat moment gekozen voor de rechtszekerheid en de voorzichtigheid, gelet op het belang van de maatregel in onzekere tijden. Aangezien de ordonnantie van

19 maart 2020 kon dienen als volledige rechtsgrond voor het bijzondere machtenbesluit nr. 2020/013, werden de verwijzingen naar de ordonnantie van 3 mei 2018 weggelaten.

Niettemin blijft men van mening dat de ordonnantie van 3 mei 2018 weldegelijk voldoende rechtsgrond kan bieden voor de ontworpen steunmaatregel (en dus eigenlijk ook de rechtsgrond van het besluit nr. 2020/013 had kunnen vormen).

Het standpunt van de Raad van State in zijn advies 67.183/1 komt erop neer dat artikel 28 enkel rechtsgrond zou bieden voor een algemene steunmaatregel die voor alle vormen en soorten natuurrampen en buitengewone gebeurtenissen van toepassing zou zijn. Dit strookt echter niet met de intentie van de ordonnantiegever, de praktische toepasselijkheid van artikel 28 en het Europees kader inzake staatssteun. Uit de commentaar bij het artikel 28 blijkt duidelijk dat het nooit de bedoeling is geweest om een algemene steunmaatregel te ontwerpen:

‘Dit artikel bestaat al in gelijkaardige vorm in de organieke ordonnantie van 13 december 2007. De steunmaatregel is weliswaar nooit uitgevoerd, maar het blijft nuttig om de mogelijkheid open te laten. Het is namelijk inherent aan natuurrampen en buitengewone gebeurtenis dat ze niet te voorspellen zijn en dat de Regering in die gevallen snel moet kunnen handelen om de getroffen ondernemingen te ondersteunen. Het is dus niet zeker, en zelfs niet wenselijk, dat deze steunmaatregel ooit toegepast zou worden.’

De inherente onvoorspelbaarheid van natuurrampen en buitengewone gebeurtenissen betekent dat het wenselijk, zelfs noodzakelijk, is om eventuele steunmaatregelen zoveel als mogelijk af te stemmen op de gebeurtenis zelf en op de impact die ze heeft gehad op ondernemingen. Een natuurramp veroorzaakt bijvoorbeeld voornamelijk materiële schade, terwijl de aanslagen in Brussel van 2016 dan weer hebben geleid tot omzetverlies wegens het wegblijven van toeristen. De gezondheids crisis Covid-19 veroorzaakt eveneens omzetverlies, maar van een totaal andere orde en bovendien uitgestrekt over een langere periode, en vereist in sommige gevallen zelfs specifieke investeringen (installatie van plexiglasschermen, aankoop van terrasmeubilair, etc.).

Een algemene steunmaatregel, ontworpen voordat de gebeurtenis heeft plaatsgevonden (en dus voordat het effect en de aard van die gebeurtenis zouden gekend zijn), zou dermate breed geformuleerd moeten zijn om alle mogelijke voorvallen te kunnen dekken dat ze in realiteit nutteloos zou zijn voor de gebeurtenis die zich daadwerkelijk voordoet. Dit verantwoordt ook het standpunt dat de Regering de steunmaatregel kan (zelfs moet) aanpassen aan de realiteit van de gebeurtenis, door specifieke voorwaarden te stellen en het toepassingsgebied af te bakenen, met het oog op een maximale doeltreffendheid van de maatregel en het beschikbaar budget.

De term ‘buitengewone gebeurtenis’ wordt bovendien in de commentaar uitdrukkelijk verbonden aan dezelfde term in artikel 107, (2), b), van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. Steun voor ondernemingen getroffen door een buitengewone gebeurtenis zou dus sowieso afhangen van een ad hoc Europees kader, zoals nu bestaat in de vorm van de Tijdelijke kaderregeling. Indien men dus op voorhand een algemene steunmaatregel zou moeten ontwerpen die voor meerdere buitengewone gebeurtenissen van toepassing zou kunnen zijn, zou die steunmaatregel in fine ontoepasbaar kunnen blijken indien ze niet zou voldoen aan de voorwaarden die de Europese Commissie stelt voor steun in het kader van een specifieke gebeurtenis. Daarnaast moeten de steunmaatregelen die vallen onder de Tijdelijke kaderregeling, zoals gesteld in eerdere antwoorden, voorafgaand aangemeld worden bij de Europese Commissie.

Ook de Vlaamse steunmaatregelen voor ondernemingen getroffen door de gezondheidscrisis Covid-19 vinden bijvoorbeeld hun (volledige) rechtsgrond in een zeer gelijkaardig artikel, namelijk artikel 35 van het decreet van 16 maart 2012 betreffende het economisch ondersteuningsbeleid. Zie de besluiten van de Vlaamse Regering van 20 maart 2020 en van 10 april 2020. Ook het besluit van de Waalse Regering van 20 maart 2020 vindt zijn rechtsgrond in een gelijkaardige bepaling, namelijk artikel 10 van het decreet van 11 maart 2004 betreffende de gewestelijke incentives ten gunste van kleine en middelgrote ondernemingen.”

3.4. Niettegenstaande er twijfel kan rijzen betreffende de precieze draagwijdte van artikel 28 van de ordonnantie van 3 mei 2018,⁴ kan de keuze van de steller van het ontwerp om voor de ontworpen regeling een beroep te doen op die bepaling worden bijgetreden, rekening houdend met de door de gemachtigde aangehaalde elementen. Die keuze heeft echter, zoals ook al in het voornoemde advies 67.183/1 is opgemerkt, een aantal gevolgen.

3.4.1. Het toepassingsgebied van de ontworpen regeling is beperkt tot de in het gewest gevestigde hotels en aparthotels. Wat die beperking betreft, dient erop te worden gewezen dat de machtiging aan de Regering in artikel 28 van de ordonnantie van 3 mei 2018 om steun te verlenen aan ondernemingen in geval van een buitengewone gebeurtenis, een algemene draagwijdte heeft en in beginsel van toepassing is op alle “ondernemingen” zoals gedefinieerd in artikel 2 van de ordonnantie. Voor het beperken van de steunverlening tot ondernemingen die logies verstrekken, en vervolgens, binnen die categorie van ondernemingen, tot hotels en aparthotels, zal een verantwoording voorhanden moeten zijn in het licht van het grondwettelijke gelijkheidsbeginsel.

3.4.2. In een ruime lezing van artikel 28 van de ordonnantie van 3 mei 2018 moet worden aangenomen dat op grond daarvan specifieke steunvoorwaarden en uitsluitingsgronden kunnen worden bepaald, naast de algemene voorwaarden en uitsluitingsgronden bepaald in de ordonnantie van 3 mei 2018 die gelden voor alle vormen van steunverlening geregeld in die ordonnantie, voor zover deze rechtstreeks verband houden met de buitengewone gebeurtenis waarvoor steun wordt verleend en kunnen worden ingepast in de algemene doelstelling die volgens de ordonnantie aan de betrokken steunverlening ten grondslag ligt (“voor het herstel van de materiële schade, het inkomensverlies en de vaste uitbatingskosten”). De steunvoorwaarden en uitsluitingsgronden bepaald in de artikelen 3 en 4 van het ontwerp dienen in het licht daarvan aan een bijkomend onderzoek te worden onderworpen. Zo rijst de vraag of de uitsluitingsgrond bepaald in artikel 4, eerste lid, 1°, van het ontwerp kan worden ingepast in de voornoemde algemene doelstelling, nu de absolute uitsluiting van steunverlening in geval een sanctie wordt opgelegd voor het niet naleven van een coronamaatregel in elk geval als disproportioneel moet worden beschouwd in het licht van die doelstelling, die in essentie betrekking heeft op het verlenen van steun voor inkomensverlies, en niet op het waarborgen van de naleving van de toepasselijke coronamaatregelen. Hetzelfde geldt voor artikel 4, eerste lid, 2°, van het ontwerp, vermits het gegeven of een begunstigde overgaat tot collectief ontslag, irrelevant is in het licht van het bepalen van materiële schade of inkomensverlies. Met die uitsluitingsgrond wordt veeleer

⁴ Zie het voornoemde advies 67.183/1 en het gevolg dat er door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering is aan gegeven door voor het vaststellen van de regeling die er het voorwerp van was te opteren voor een besluit uitsluitend genomen op grond van artikel 2, § 1, van de ordonnantie van 19 maart 2020, in de plaats van een besluit mede genomen op grond van artikel 28 van de ordonnantie van 3 mei 2018.

beoogd een werkgelegenheidsmaatregel te nemen, dan in een steunregeling te voorzien. Wat artikel 4, eerste lid, 3°, van het ontwerp betreft, moet verwezen worden naar hetgeen in opmerking 6 wordt opgemerkt. Gelet op het voorgaande, komt het de Raad van State, afdeling Wetgeving, voor dat artikel 4 in zijn geheel moet worden weggelaten uit het ontwerp.

Teneinde over de gelding van de algemene voorwaarden en uitsluitingsgronden bepaald in de ordonnantie van 3 mei 2018 geen twijfel te doen ontstaan, nu de artikelen 3 en 4 van het ontwerp door de wijze waarop ze zijn geredigeerd ook als zijnde exhaustief zouden kunnen worden geïnterpreteerd, verdient het in elk geval aanbeveling om in die artikelen uitdrukkelijk te bepalen dat de erin opgenomen voorwaarden en uitsluitingsgronden gelden “onverminderd de voorwaarden (uitsluitingsgronden) die worden bepaald in de ordonnantie”.

3.5. Onder voorbehoud van wat hiervoor is opgemerkt, kan het ontwerp worden geacht een voldoende rechtsgrond te vinden in de artikelen 28, 30 en 49 van de ordonnantie van 3 mei 2018.

Een beroep op de algemene uitvoeringsbevoegdheid waarover de Regering beschikt, is bijgevolg niet nodig. De verwijzingen naar artikel 20 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 en artikel 8, eerste lid, van de bijzondere wet van 12 januari 1989 dienen bijgevolg uit de aanhef te worden weggelaten.

3.6. Er kan worden aangenomen dat de in artikel 11 van het ontwerp opgenomen bepalingen inzake de verwerking van persoonsgegevens een intrinsiek gevolg is van de artikelen 28 (steunverlening) en 43 (toezicht en controle) van de ordonnantie van 3 mei 2018, zodat geen afzonderlijke wettelijke basis is vereist voor de regeling van de verwerking van de persoonsgegevens die daarmee rechtstreeks verband houden.

VORMVEREISTEN

4. Uit het negende lid van de aanhef en de artikelen 1, 4°, 2, derde lid, en 8, tweede lid, van het ontwerp blijkt dat de ontworpen steunmaatregel wordt ingepast in de ‘Tijdelijke kaderregeling inzake staatssteun ter ondersteuning van de economie vanwege de huidige COVID-19-uitbraak’ vervat in de mededeling van de Europese Commissie van 19 maart 2020. In die kaderregeling stelt de Commissie de verenigbaarheidsvoorwaarden vast die zij tot 31 december 2020 in beginsel zal toepassen op steun die de lidstaten verlenen op grond van artikel 107, lid 3, b), van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: VWEU). De steun die binnen deze kaderregeling wordt toegekend is echter niet vrijgesteld van de voorafgaandelijke aanmeldingsverplichting overeenkomstig artikel 108, lid 3, VWEU, al geeft de Commissie aan te zorgen “voor een snelle besluitvorming na heldere en volledige aanmelding van maatregelen die onder deze mededeling vallen”.⁵

⁵ Mededeling van de Europese Commissie van 19 maart 2020, Tijdelijke kaderregeling inzake staatssteun ter ondersteuning van de economie vanwege de huidige COVID-19 uitbraak, C(2020) 1863 final, punt 42.

De gemachtigde verklaarde dat het meer bepaald gaat om steun als bedoeld in onderdeel 22 (lees: onderdelen 21 en 22) van de kaderregeling en bevestigde dat het ontwerp ter goedkeuring zal worden voorgelegd aan de Europese Commissie:

“Het ontwerpbesluit zal inderdaad ter goedkeuring voorgelegd moeten worden aan de Europese Commissie. Aangezien de tekst die wordt goedgekeurd door de Europese Commissie helemaal moet overeenstemmen met de aangenomen tekst, is dit de laatste stap van de procedure.

De goedkeuring zal dus na het advies van de Raad van State aangevraagd worden en voordat het ontwerpbesluit finaal wordt uitgevaardigd.”

Indien het vervullen van dit vormvereiste zou leiden tot aanpassingen aan het ontwerp, dienen de gewijzigde of toegevoegde bepalingen, ter inachtneming van het voorschrift van artikel 3, § 1, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, aan de afdeling Wetgeving te worden voorgelegd.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 2

5. In artikel 2, derde lid, van het ontwerp wordt het best melding gemaakt van de betrokken onderdelen van de kaderregeling, aangezien daarin verschillende soorten steun worden behandeld.

Artikel 4

6. De voorwaarde bepaald in artikel 4, eerste lid, 3°, van het ontwerp heeft betrekking op de voorwaarde bepaald in artikel 37 van de ordonnantie van 3 mei 2018. Overeenkomstig artikel 28, derde lid, van de ordonnantie is artikel 37 echter niet van toepassing op steun verleend ter uitvoering van dat artikel. Artikel 4, eerste lid, 3°, dient dan ook te worden weggelaten uit het ontwerp.

Artikel 5

7. De gemachtigde heeft verklaard dat in artikel 5, eerste lid, van het ontwerp dient te worden geschreven “waar een of meer toeristen *kunnen* verblijven”, aangezien het niet de bedoeling is als voorwaarde te stellen dat er effectief toeristen verblijven. Met die tekstaanpassing kan worden ingestemd.

Artikel 7

8. Volgens de gemachtigde zal het “formulier dat BEW ter beschikking stelt op zijn website”, vermeld in artikel 7, eerste lid, van het ontwerp, enkel verwijzen naar de gegevens en de documenten die nodig zijn om na te gaan of de voorwaarden bepaald in de ordonnantie van

3 mei 2018 en het ontworpen besluit zijn nageleefd. Aldus begrepen wordt door de dienst BEW geen verordenende bevoegdheid uitgeoefend en is er vanuit dat oogpunt geen enkel bezwaar tegen de verleende machtiging.

9. De gemachtigde heeft verklaard dat na een weigering van een steunaanvraag (artikel 7, vierde lid, van het ontwerp) een nieuwe aanvraag kan worden ingediend voor zover de uiterste datum voor het indienen van een aanvraag (13 november 2020) wordt nageleefd. In dat opzicht wordt het woord “onherroepelijk” het best geschrapt in de voornoemde bepaling.

*

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1^{er}, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique et l'accomplissement des formalités prescrites.

*

PORTÉE ET FONDEMENT JURIDIQUE DU PROJET

2. Le projet d'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale soumis pour avis a pour objet d'octroyer une aide aux hôtels et appart-hôtels qui disposent au 7 juillet 2020 d'un numéro d'enregistrement actif, visé dans l'ordonnance du 8 mai 2014 'relative à l'hébergement touristique', et des attestations d'urbanisme et de sécurité d'incendie valides pour les hôtels et appart-hôtels pour lesquels l'aide est demandée.

L'aide est octroyée sur la base de l'article 28 de l'ordonnance du 3 mai 2018 'relative aux aides pour le développement économique des entreprises', qui dispose que le Gouvernement peut octroyer une aide aux entreprises dont l'activité économique est touchée par une calamité naturelle ou un événement extraordinaire, pour la réparation des dommages matériels, pour les pertes de revenus et pour les charges d'exploitation permanentes. Le projet dispose que la crise sanitaire Covid-19 est reconnue comme un événement extraordinaire au sens de cet article. L'aide est octroyée aux conditions visées à l'Encadrement temporaire des mesures d'aide d'État de la Commission européenne ¹.

Le projet définit les conditions d'octroi de l'aide, la forme et le montant de celle-ci ainsi que la procédure d'instruction des dossiers de demande d'aide et de liquidation de l'aide.

3.1. Le projet entend trouver un fondement juridique dans les articles 28, 30 et 49 de l'ordonnance du 3 mai 2018. Le pouvoir général d'exécution du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale ² est également invoqué.

3.2. En ce qui concerne la référence aux dispositions de l'ordonnance du 3 mai 2018, il faut tout d'abord attirer l'attention sur les observations formulées par le Conseil d'État, section de législation, à ce sujet dans son avis 67.183/1 du 6 avril 2020 sur un projet devenu l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale de pouvoirs spéciaux n° 2020/013 du 7 avril 2020 'relatif à une aide en vue de l'indemnisation des entreprises affectées par les mesures d'urgence pour limiter la propagation du coronavirus COVID-19' :

« 4.2. En ce qui concerne la compatibilité du régime en projet avec l'ordonnance du 3 mai 2018, on peut relever ce qui suit.

4.2.1. Il se déduit de l'ensemble de l'ordonnance du 3 mai 2018 que celle-ci a été conçue comme une réglementation-cadre que le Gouvernement doit préciser, et que les

¹ Communication de la Commission. Encadrement temporaire des mesures d'aide d'État visant à soutenir l'économie dans le contexte actuel de la flambée de COVID-19 (2020/C 91 I/01).

² Article 20 de la loi spéciale du 8 août 1980 'de réformes Institutionnelles', combiné avec l'article 8, alinéa 1^{er}, de la loi spéciale du 12 janvier 1989 'relative aux Institutions bruxelloises'.

régimes d'aide au développement économique des entreprises, élaborés sur cette base, ont une portée générale et s'appliquent à un nombre indéterminé de cas ³. On peut douter que l'arrêté à l'examen, qui prévoit actuellement un régime spécifique fondé sur l'article 28 de l'ordonnance pour une situation précise, à savoir la fermeture obligatoire de certaines entreprises pendant une période donnée consécutivement à la crise du coronavirus, puisse s'inscrire dans la conception que s'est faite le législateur régional bruxellois des mesures d'aide au développement économique. En effet, il semble plutôt que l'exécution de l'article 28 de l'ordonnance requière que le Gouvernement prévoit un régime général, comme cela a du reste été le cas jusqu'à présent pour l'exécution des autres mesures d'aide prévues par l'ordonnance, notamment en prévoyant, en exécution de l'alinéa 2 de l'article 28, une définition générale des notions de « calamité naturelle » et d'« événement extraordinaire » et en adoptant un régime applicable à tous les cas dans lesquels de telles situations peuvent se produire.

4.2.2. L'ordonnance du 3 mai 2018 détermine pour chacune des mesures d'aide qu'elle prévoit si la mesure concernée s'adresse aux entreprises, aux micro-entreprises, aux petites entreprises, aux moyennes entreprises ou aux grandes entreprises, telles que ces notions sont définies dans son article 2. L'aide visée à l'article 28 de l'ordonnance porte explicitement sur des 'entreprises', au sens le plus large que lui donne l'ordonnance, touchées par une calamité naturelle ou un événement extraordinaire. L'ordonnance ne contient pas d'habilitation spécifique permettant de limiter ou d'étendre le champ d'application de l'octroi de l'aide visée à l'article 28. En revanche, l'article 30, § 1^{er}, alinéa 4, de l'ordonnance comporte une délégation générale au Gouvernement pour '[déterminer] les secteurs exclus en tenant compte de la réglementation européenne, des règles répartitrices de compétences et de sa politique économique'. La question se pose de savoir si la limitation du champ d'application du régime en projet, telle qu'elle découle des articles 3 et 4 du projet, est conforme à cette délégation. En tout état de cause, force est de constater que le projet est fondé sur une définition positive du champ d'application et non sur une définition négative, telle que l'entend la disposition précitée de l'ordonnance.

4.2.3. Outre les deux motifs d'exclusion fixés à l'article 5 du projet, portant sur le champ d'application spécifique du régime, le projet ne contient pas (de références à) d'autres motifs d'exclusion ou conditions concernant l'octroi de la prime. À cet égard, il apparaît utile au Conseil d'État, section de législation, de rappeler que les conditions générales et les motifs d'exclusion prévus dans l'ordonnance s'appliquent intégralement à l'octroi de l'aide visée dans le projet. Cela implique que les conditions fixées aux articles 33, 34, 36 et 40 de l'ordonnance sont d'application. Ainsi, l'article 36 prévoit comme condition de l'aide visée à l'article 28 de l'ordonnance que 'le bénéficiaire maintient une unité d'établissement et son activité économique sur le territoire de la Région durant une période de trois ans à compter de la date d'octroi de l'aide'. Outre les conditions précitées, les cas d'exclusion prévus à l'article 41 de l'ordonnance sont aussi d'application. La question se pose de savoir si, lors de l'élaboration du régime en projet, l'auteur du projet s'est suffisamment rendu compte de l'application de toutes les conditions et de tous les motifs d'exclusion précités.

³ Note de bas de page 1 de l'avis cité : C'est ce qui ressort également des arrêtés d'exécution qui ont été pris jusqu'à présent sur la base de l'ordonnance.

4.3. Compte tenu des observations précitées, l'auteur du projet vérifiera si le régime en projet peut effectivement être adopté sur la base de l'ordonnance du 3 mai 2018, eu égard à l'économie de l'ordonnance, la portée et l'objectif de la mesure actuellement en projet, son champ d'application visé, ainsi que les conditions et motifs d'exclusion qui découlent directement de l'ordonnance.

Le cas échéant, pour adopter le régime visé, le Gouvernement pourra recourir aux possibilités offertes par l'article 2, § 1^{er}, de l'ordonnance du 19 mars 2020 'visant à octroyer des pouvoirs spéciaux au Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale dans le cadre de la crise sanitaire du Covid-19'. Sur cette base, il est permis, lors de l'élaboration du régime, soit de prévoir expressément des dérogations à certaines dispositions de l'ordonnance du 3 mai 2018, soit de prévoir un régime entièrement autonome en dehors du cadre de l'ordonnance précitée.

Un arrêté pris sur la base de l'article 2, § 1^{er}, de l'ordonnance du 19 mars 2020 doit, conformément à l'article 4 de cette ordonnance, être confirmé par ordonnance dans un délai de six mois prenant cours à la fin de la période des pouvoirs spéciaux organisés par l'ordonnance. À défaut de confirmation dans le délai précité, l'arrêté est réputé n'avoir jamais produit d'effets. L'arrêté doit également être communiqué au Président et au greffier du Parlement avant sa publication au *Moniteur belge*.

4.4. La référence au pouvoir général d'exécution dont dispose le Gouvernement en vertu de l'article 20 de la loi spéciale du 8 août 1980 'de réformes institutionnelles', combiné avec l'article 8, alinéa 1^{er}, de la loi spéciale du 12 janvier 1989 'relative aux Institutions bruxelloises', faite aux premier et deuxième alinéas du préambule de l'arrêté envisagé, n'est pas pertinente en l'espèce, dès lors que l'on n'aperçoit pas quelle disposition du projet serait adoptée en application de ce pouvoir.

4.5. Les observations qui suivent doivent être lues à la lumière de ce qui précède, en formulant une réserve en ce qui concerne le fondement juridique invoqué ».

À la suite à cet avis, il a été renoncé à l'intention de prendre l'arrêté en projet, entre autres, sur la base de l'ordonnance du 3 mai 2018 et la réglementation a uniquement été mise en place sur le fondement de l'article 2, § 1^{er}, de l'ordonnance du 19 mars 2020 'visant à octroyer des pouvoirs spéciaux au Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale dans le cadre de la crise sanitaire du Covid-19'.

3.3. Interrogé quant à la compatibilité du régime en projet avec l'article 28 de l'ordonnance du 3 mai 2018, le délégué a répondu comme suit :

« Het ontwerpbesluit vindt geen rechtsgrond in de ordonnantie van 19 maart 2020 en heeft ook geen verband met die ordonnantie. De bijzondere machten werden niet verlengd en kunnen dus niet meer aangewend worden.

Het was inderdaad oorspronkelijk de bedoeling om het bijzondere machtenbesluit nr. 2020/013 deels te gronden in de ordonnantie van 3 mei 2018 en deels in de ordonnantie van 19 maart 2020. Volgend op de kritische bemerkingen van de Raad van State werd op dat moment gekozen voor de rechtszekerheid en de voorzichtigheid, gelet op het belang van de maatregel in onzekere tijden. Aangezien de ordonnantie van 19 maart 2020 kon dienen als volledige rechtsgrond voor het bijzondere machtenbesluit nr. 2020/013, werden de verwijzingen naar de ordonnantie van 3 mei 2018 weggelaten.

Niettemin blijft men van mening dat de ordonnantie van 3 mei 2018 weldegelijk voldoende rechtsgrond kan bieden voor de ontworpen steunmaatregel (en dus eigenlijk ook de rechtsgrond van het besluit nr. 2020/013 had kunnen vormen).

Het standpunt van de Raad van State in zijn advies 67.183/1 komt erop neer dat artikel 28 enkel rechtsgrond zou bieden voor een algemene steunmaatregel die voor alle vormen en soorten natuurrampen en buitengewone gebeurtenissen van toepassing zou zijn. Dit strookt echter niet met de intentie van de ordonnantiegever, de praktische toepasselijkheid van artikel 28 en het Europees kader inzake staatssteun. Uit de commentaar bij het artikel 28 blijkt duidelijk dat het nooit de bedoeling is geweest om een algemene steunmaatregel te ontwerpen:

‘Dit artikel bestaat al in gelijkaardige vorm in de organieke ordonnantie van 13 december 2007. De steunmaatregel is weliswaar nooit uitgevoerd, maar het blijft nuttig om de mogelijkheid open te laten. Het is namelijk inherent aan natuurrampen en buitengewone gebeurtenis dat ze niet te voorspellen zijn en dat de Regering in die gevallen snel moet kunnen handelen om de getroffen ondernemingen te ondersteunen. Het is dus niet zeker, en zelfs niet wenselijk, dat deze steunmaatregel ooit toegepast zou worden.’

De inherente onvoorspelbaarheid van natuurrampen en buitengewone gebeurtenissen betekent dat het wenselijk, zelfs noodzakelijk, is om eventuele steunmaatregelen zoveel als mogelijk af te stemmen op de gebeurtenis zelf en op de impact die ze heeft gehad op ondernemingen. Een natuurramp veroorzaakt bijvoorbeeld voornamelijk materiële schade, terwijl de aanslagen in Brussel van 2016 dan weer hebben geleid tot omzetverlies wegens het wegblijven van toeristen. De gezondheids crisis Covid-19 veroorzaakt eveneens omzetverlies, maar van een totaal andere orde en bovendien uitgestrekt over een langere periode, en vereist in sommige gevallen zelfs specifieke investeringen (installatie van plexiglasschermen, aankoop van terrasmeubilair, etc.).

Een algemene steunmaatregel, ontworpen voordat de gebeurtenis heeft plaatsgevonden (en dus voordat het effect en de aard van die gebeurtenis zouden gekend zijn), zou dermate breed geformuleerd moeten zijn om alle mogelijke voorvallen te kunnen dekken dat ze in realiteit nutteloos zou zijn voor de gebeurtenis die zich daadwerkelijk voordoet. Dit verantwoordt ook het standpunt dat de Regering de steunmaatregel kan (zelfs moet) aanpassen aan de realiteit van de gebeurtenis, door specifieke voorwaarden te stellen en het toepassingsgebied af te bakenen, met het oog op een maximale doeltreffendheid van de maatregel en het beschikbaar budget.

De term ‘buitengewone gebeurtenis’ wordt bovendien in de commentaar uitdrukkelijk verbonden aan dezelfde term in artikel 107, (2), b), van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. Steun voor ondernemingen getroffen door een buitengewone gebeurtenis zou dus sowieso afhangen van een ad hoc Europees kader, zoals nu bestaat in de vorm van de Tijdelijke kaderregeling. Indien men dus op voorhand een algemene steunmaatregel zou moeten ontwerpen die voor meerdere buitengewone gebeurtenissen van toepassing zou kunnen zijn, zou die steunmaatregel in fine ontoepasbaar kunnen blijken indien ze niet zou voldoen aan de voorwaarden die de Europese Commissie stelt voor steun in het kader van een specifieke gebeurtenis. Daarnaast moeten de steunmaatregelen die vallen onder de Tijdelijke kaderregeling, zoals gesteld in eerdere antwoorden, voorafgaand aangemeld worden bij de Europese Commissie.

Ook de Vlaamse steunmaatregelen voor ondernemingen getroffen door de gezondheids crisis Covid-19 vinden bijvoorbeeld hun (volledige) rechtsgrond in een zeer gelijkaardig artikel, namelijk artikel 35 van het decreet van 16 maart 2012 betreffende het economisch ondersteuningsbeleid. Zie de besluiten van de Vlaamse Regering van 20 maart 2020 en van 10 april 2020. Ook het besluit van de Waalse Regering van 20 maart 2020 vindt zijn rechtsgrond in een gelijkaardige bepaling, namelijk artikel 10

van het decreet van 11 maart 2004 betreffende de gewestelijke incentives ten gunste van kleine en middelgrote ondernemingen ».

3.4. Bien que l'on puisse douter de la portée précise de l'article 28 de l'ordonnance du 3 mai 2018 ⁴, on peut se rallier au choix qu'a fait l'auteur du projet d'invoquer cette disposition pour la réglementation en projet, et ce compte tenu des éléments avancés par le délégué. Toutefois, ainsi qu'il a été relevé dans l'avis précité 67.183/1, ce choix entraîne certaines conséquences.

3.4.1. Le champ d'application du règlement en projet se limite aux hôtels et appart-hôtels établis dans la région. En ce qui concerne cette limitation, il convient de souligner que l'habilitation conférée au Gouvernement à l'article 28 de l'ordonnance du 3 mai 2018 lui permettant d'octroyer une aide aux entreprises en cas d'événement extraordinaire a une portée générale et s'applique, en principe, à toutes les « entreprises » telles qu'elles sont définies à l'article 2 de l'ordonnance. La limitation de l'octroi de l'aide aux entreprises qui proposent des logements, et au sein de cette catégorie d'entreprises, aux hôtels et appart-hôtels, devra être justifiée à la lumière du principe constitutionnel d'égalité.

3.4.2. Dans le cadre d'une interprétation étendue de l'article 28 de l'ordonnance du 3 mai 2018, il faut admettre qu'en plus des conditions générales et des motifs d'exclusion généraux prévus dans l'ordonnance du 3 mai 2018, qui s'appliquent à toutes les formes d'aides réglées dans l'ordonnance, des conditions spécifiques d'octroi de l'aide et des motifs d'exclusion spécifiques peuvent être fixés sur la base de cet article, pour autant que ceux-ci découlent directement de l'événement extraordinaire pour lequel l'aide est octroyée et qu'ils puissent s'inscrire dans l'objectif général que poursuit cette aide, selon l'ordonnance (« pour la réparation des dommages matériels, pour les pertes de revenus et pour les charges d'exploitation permanentes »). Il y a lieu de réexaminer les conditions d'octroi de l'aide et les motifs d'exclusion prévus aux articles 3 et 4 du projet à la lumière de ce qui précède. Ainsi, la question se pose de savoir si le motif d'exclusion prévu à l'article 4, alinéa 1^{er}, 1^o, du projet peut s'inscrire dans le cadre de l'objectif général précité, l'exclusion absolue en cas de sanction pour non-respect d'une mesure corona devant en tout état de cause être considérée comme disproportionnée à la lumière de cet objectif, qui est par essence d'octroyer une aide pour pertes de revenus et non de garantir le respect des mesures sanitaires en vigueur. Il en va de même pour l'article 4, alinéa 2^o, du projet, étant donné que le fait qu'un bénéficiaire procède à un licenciement collectif est dénué de pertinence quand il s'agit de déterminer les dommages matériels ou les pertes de revenus. Ce motif d'exclusion vise plutôt à prendre une mesure en matière d'emploi qu'à prévoir un régime d'aide. En ce qui concerne l'article 4, alinéa 1^{er}, 3^o, du projet, il convient de renvoyer à l'observation formulée au point 6. Au vu de ce qui précède, il apparaît au Conseil d'État, section de législation, qu'il y a lieu d'omettre l'article 4 en son entier du projet.

⁴ Voir l'avis 67.183/1 précité et la conséquence que le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale en a tirée, en optant, pour établir le règlement qui en faisait l'objet, pour un arrêté pris exclusivement en vertu de l'article 2, § 1^{er}, de l'ordonnance du 19 mars 2020, au lieu d'un arrêté pris notamment sur la base de l'article 28 de l'ordonnance du 3 mai 2018.

Afin d'éviter toute confusion quant à la validité des conditions générales et des motifs d'exclusion généraux prévus par l'ordonnance du 3 mai 2018, étant donné que la façon dont sont rédigés les articles 3 et 4 du projet pourrait également donner l'impression qu'ils sont exhaustifs, il est en tout cas recommandé de disposer expressément dans ces articles que les conditions et motifs d'exclusion qui y sont mentionnés s'appliquent "sans préjudice des conditions prévues (motifs d'exclusion prévus) dans l'ordonnance".

3.5. Sous réserve des observations formulées ci-avant, le projet peut être réputé trouver un fondement juridique suffisant dans les articles 28, 30 et 49 de l'ordonnance du 3 mai 2018.

Il n'est par conséquent pas nécessaire d'invoquer le pouvoir général d'exécution dont dispose le Gouvernement. Les références à l'article 20 de la loi spéciale du 8 août 1980 et à l'article 8, alinéa 1^{er}, de la loi spéciale du 12 janvier 1989 seront dès lors omises du préambule.

3.6. On peut admettre que les dispositions figurant à l'article 11 du projet et relatives au traitement de données à caractère personnel sont une conséquence intrinsèque des articles 28 (octroi de l'aide) et 43 (contrôle) de l'ordonnance du 3 mai 2018, de sorte qu'aucune base légale n'est requise pour le règlement du traitement de données à caractère personnel qui y est directement lié.

FORMALITÉS

4. Il ressort du neuvième alinéa du préambule ainsi que des articles 1^{er}, 4^o, 2, alinéa 3, et 8, alinéa 2, du projet que la mesure d'aide en projet s'inscrit dans le cadre de l'« Encadrement temporaire des mesures d'aide d'État visant à soutenir l'économie dans le contexte actuel de la flambée de COVID-19 » contenu dans la communication de la Commission européenne du 19 mars 2020. Dans cet encadrement, la Commission fixe les conditions de compatibilité qu'elle appliquera en principe jusqu'au 31 décembre 2020 aux aides octroyées par les États membres sur la base de l'article 107, paragraphe 3, point b), du Traité sur le fonctionnement de l'Union européenne (ci-après : TFUE). L'aide octroyée dans le contexte de cet encadrement n'est cependant pas dispensée de l'obligation de notification préalable conformément à l'article 108, paragraphe 3, TFUE, même si la Commission indique veiller à « l'adoption rapide des décisions dès la notification claire et complète des mesures visées dans la présente communication »⁵.

Le délégué a déclaré qu'il s'agissait plus précisément de l'aide visée au point 22 (lire : points 21 et 22) de l'encadrement et a confirmé que le projet serait soumis pour approbation à la Commission européenne :

« Het ontwerpbesluit zal inderdaad ter goedkeuring voorgelegd moeten worden aan de Europese Commissie. Aangezien de tekst die wordt goedgekeurd door de Europese Commissie helemaal moet overeenstemmen met de aangenomen tekst, is dit de laatste stap van de procedure.

⁵ Communication de la Commission européenne du 19 mars 2020, Encadrement temporaire des mesures d'aide d'État visant à soutenir l'économie dans le contexte actuel de la flambée de COVID-19, C(2020), 1863 final, point 42.

De goedkeuring zal dus na het advies van de Raad van State aangevraagd worden en voordat het ontwerpbesluit finaal wordt uitgevaardigd ».

Si l'accomplissement de cette formalité devait donner lieu à des adaptations du projet, les dispositions modifiées ou ajoutées devraient encore être soumises à la section de législation, conformément à la prescription de l'article 3, § 1^{er}, alinéa 1^{er}, des lois sur le Conseil d'État.

EXAMEN DU TEXTE

Article 2

5. À l'article 2, alinéa 3, du projet, mieux vaut mentionner les points concernés de l'encadrement, étant donné que différents types d'aides y sont réglés.

Article 4

6. La condition déterminée à l'article 4, alinéa 1^{er}, 3°, du projet se rapporte à la condition prévue à l'article 37 de l'ordonnance du 3 mai 2018. Conformément à l'article 28, alinéa 3, de l'ordonnance, l'article 37 ne s'applique cependant pas à l'aide octroyée en exécution de cet article. Par conséquent, il y a lieu d'omettre l'article 4, alinéa 1^{er}, 3°, du projet.

Article 5

7. Le délégué a déclaré qu'il convient d'écrire à l'article 5, alinéa 1^{er}, du projet « dans lequel un ou plusieurs touristes *peuvent* séjourner », puisque l'intention n'est pas de poser comme condition que des touristes y séjournent effectivement. On peut se rallier à cette adaptation du texte.

Article 7

8. Selon le délégué, le « formulaire que BEE rend disponible sur son site internet », mentionné à l'article 7, alinéa 1^{er}, du projet, ne peut renvoyer qu'aux données et documents nécessaires pour vérifier si les conditions prévues dans l'ordonnance du 3 mai 2018 et dans l'arrêté en projet ont été respectées. Le service BEE n'exerce dès lors aucune compétence réglementaire et, de ce point de vue, rien ne s'oppose à l'habilitation conférée.

9. Le délégué a déclaré qu'après le refus d'une demande d'aide (article 7, alinéa 4, du projet), une nouvelle demande pouvait être introduite pour autant que la date ultime pour l'introduction de celle-ci soit respectée (à savoir le 13 novembre 2020). À cet égard, mieux vaut supprimer le mot « irrévocablement » dans la disposition précitée.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER

DE VOORZITTER - LE PRÉSIDENT

Greet VERBERCKMOES

Wilfried VAN VAERENBERGH